

26

D E S C R I
M E D I T A T I O S . E V A N G E L I I
I N D O M I N I C A E
P A L M A R U M

Additio S. Patrum dictis, Quæstio.

numq; aliquot decisione, ad uberiorem textus, cùm opus est,
explicationem, & Heterodoxorum refutationem.

Q U A M

In Regia Aboënsi Academia.

P R E S I D E N T E
D N . A E S C H I L L O P E T R E O

S . S . Theol Doct. Profess. & Civitatis ejusdem Pastore.

Examini subiecit, in Auditorio Majori, horis solitis

Addidit Decemb. Anni 1650.

G E O R G I U S H E N R I C I L E P U S

Tavast-Finno,

(A) Cyprianus serm. de S. Domini, cap. 1.
Consumptio Agni, quem antiqua traditio proponet, inconsumptibilem cibum discipnos

in apponere.

(B) obsecratus Apol. 2. ad Anton. Imperatorem.

Non ut communitem pñam, nec communism potum esse sumimus, sed quædammodum
per verbum Dei caro factus servator noster Iesus Christus, & carnem & sanguinem
nem pro salute nostra habuit. Sic etiam per verbum benedictionis Sacra menta
ab ipso alimenteri, ex qua caro & sanguis noster permutacione nutritur, illius in
partatu Iesu carnem & sanguinem esse docti sumus.

A B O E.

Extabebat Petrus Wald / Acad. Typogr. anno 1650.

Viro Nobili & bellicâ virtute Claro,

DN. ERICO PETRI
PASTOR HÆLAD

De Handois & Kylma-Rostli &c. Copia Equestria benè
Constituto Majori magnanimo, promotori & cognato
suo perpetim honorando.

N E C N O N

Reverendis, doctrinâ, bumanitate & pietate præstantiss.
VIRIS,

DN. SAMUELIS STEPHANI,
Pastori in Jamsoe vigilantiss: fautori suo certissimo.

DN. MATTHIAE GEORGII pastori in
Padas-Joli fidelissimo, benefactori suo certissimo
& cognato Charissimo.

DN. HENRICO ERICI FORSIO, pastori con-
firmato in Karlo-Lojo attentissimo. Vitrico meo, plusquā pater-
nū in modum erga me affecto; omni itaq; filiali honore etatem
devenerando.

DN. DANIELI L. REUTHERO, vice Pastori
in Saha-Lax solertissimo, cognato quōq; meo diligendo.

DN. DANIELI STEPHANI Comministro in
Jampsö fideli, amico meo singulari,

In sui promovendi spem, hoc ex fontib. Israëlis petitum
& Sanctissima ore Christi prolatum Testamentum officiose & amicè D.D.D.

Respondens.

DOMINICA
PALMARUM.

In Sancte & Summe Laudande Trinitatis, Patris, Alii,
& Spiritus Sancti Nomine.

Cum rediret S. Patriarcha Abram ex pugnacum varijs quibusdam Regibus, fessus una cum socijs, prodis ei in occursum sumus Dei sacerdos Melchisedech, gratulans Abram de victoria, profert etiam panem & vinum, ad reficiendum Abramum & socios. Abram à parte suo declarat gratitudinem, dondo ei decimas ex omnibus. Gen. 14. In hac Historia Abraham pugnans cum varijs hostibus, typus est piorum in Ecclesia pugnantium cum propria carne, cum diabolo & mundo, qui ex illa pugna fessi & defatigati redeunt, & egent refectione & recreatio ne, ex verbo Dei & ex Sacrementis. Melchisedech typus est Christi, qui suis masculè pugnantibus in occursum prodit, verbo suo consolatur & recreat, nec non corpore suo & sanguine cibat, sub pane & vino; Ut in Sacramento altaris vel Sacra cena. Porro ut Abraham oblatum à Melchisedecho munus reverenter accipit, & vicissim suam declarat gratitudinem, dando decimas: Ita Christiani & pij reverenter suscipiunt hoc beneficium, quod in verbo & Sacramentis nobis exhibetur. De Sacramento, quod vocatur altaris, hodiè in Ecclesijs nostris docetur..

Oremus autem Deum, ut hodiernum hoc Evangelium ita mediari queamus, ut cedat in nominis divini gloriam, nobis in

augmentum & incrementum doctrine, & bonorum operum, in
spem & fiduciam, & tandem in eternam beatitudinem: Dica-
mus igitur. Pater noster &c.

Textus 1. Corinth. II. v. 23. usq; ad v. 33.

Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis,
quod Dominus Jesus Christus in ea nocte, quâ tra-
ditus est, accepit panem, & postquam gratias egisset,
fregit & dixit: Accipite & comedite, hoc meum est
corpus, quod pro vobis frangitur. Hoc facite in mei
commemorationem. Ad eundem modum & pocu-
lum, per alia canâ, dicens: Hoc poculum Novum Te-
stamentum est in meo sanguine, hoc facite, quoque-
cunq; biberitis, in mei commemorationem. Quo-
tiescunq; enim comederitis panem hunc, & de pocu-
lo biberitis, mortem Domini annunciate, donec vene-
rit. Itaq; quisquis ederit panem hunc aut biberit de
poculo Domini indignus, reus erit corporis & Sanguini
Domini. Probet autem homo se ipsum & sic de
pane illo edat, & de poculo illo bibat. Nam qui edit
& bibit indignus, judicum sibi ipsi edit & bilit, non di-
judicans corpus Domini. Propter hoc inter vos mul-
ti imbecilles & invalidi & dormiunt multi. Etenim
si nos ipsis dijudicassimus, haud quam judicati fuis-
semus. At cum judicamur, à Domino corripimur,
et cum mundo condemnemur.

In-

Inuit S. Paulus in recitato textu, quomodo Corinthij
non satis reverenter & dignè uterentur Sacramento. At
taris vel cæna Dominicæ; convenientibus vobis in unū
jam non est Dominicani cænam manducare. Unusquis,
et enim suam cænam præsumit ad manducandum; & ali-
us quidem esurit, alius autem ebrius est. Numquid in-
quit, domos habetis ad manducandum & bibendum? Aut
Ecclesiam Dei contemnitis & confunditis eos qui non
habent? quid dicam vobis! laudem vos! non in hoc
laudo. Pergit itaq; excitare eos ad maiorem insumen-
dam sacra cæna reverentiam; ostendendo quod instituerit
hoc Sacramentum, non auctoritate privata, sed Christi.
Et quod Christus instituerit hoc Sacramentum, in ea no-
ste, qua traditus est in manus hostium, quod acceperit pa-
nem, & gratias egerit, fregerit & dixerit: Accipite, co-
mende, hoc est corpus meum, quod pro vobis frangitur
& distribuitur, hoc facite in mei commemorationem..
Quod similiter & calicem acceperit, postquam cœnas sit,
dicens: Hic calix Novum Testamentum est in meo sang-
vino, hoc facite, quotiescunq; biberitis, in mei comme-
morationem. Huic relationi de institutione sacræ cæ-
nae, subiungit gravem adhortationem, quomodo quoties-
cunq; manduca verint panem hunc & biberint hunc cali-
cem, Domini mostem annuncient, donec veniat.
Et quicunq; manduca verit panem hunc, & biberit calicem
Domini indigne, reus erit corporis & Sangvinis Domini;
hoc est, non solum panem quem edit indigne, sed ip-
sum corpus Domini, nec solum calicem hunc indigne
bibit, sed ipsum Sangvinem Domini.

Propterea hortatur omnes communicantes, ut pro-
bent se ipsos, & sic de pane illo edant, & de calice bibant

Tantum verò subest periculi, ut qui manducat & bibit in-
digne, non pluris faciendo quām aliū cibū, is judicium
sibi manducat & bibit, hoc est, in poenam & damnatio-
nem. Proponitur itaq; in hoc textu Paulino tota doctri-
nia de hoc Sacramento Altaris, cùm de hujus Sacramē-
ti essentia, tūm de illius salutari usu & perceptione.

P A R T E S.

1. De Sacramēto Altaris substantia, scilicet quod
hic exhibeatur & accipiat, scz. non nuda elementa panū &
vini, sed cum hiis, sub hiis & in hiis, verum Christi corpus, veru-
g illius sanguīnem.

2. De causis propter quas Apostolus, prima Sacra-
menti hujus institutione mentionem facere voluit.

Atq; hæ sunt istæ partes, quas hac vice breviter & sim-
pliciter tractare constituimus: Omnipotens & aeternus
Deus, Pater noster existens dilectissimus, nobis omnibus benedi-
ctus, cunctaq; utiliter & fructuose cedere faciat.

P A R S P R I M A

In qua meditamur:

I. Apostolicam de authorita-
te instituendi apud Corinthios hoc Sacramentum relatio-
nem. Unde hoc Sacramentum accepit, & cuius iussu
& mandato illud in Ecclesia corinthea usurpandum vol-
vit, Apostolus refert, dicens: Ego accepi à Domino, quod &
tradidi vobis, videlicet cum vocaretur ad munus Apo-
stolicum, ad annunciatum inter gentes Evangelium,
cum quoq; de hujus Sacramenti edocitus est Apostolus u-
sus.

Si, tum de illius essentia, tum de illius perpetuo usu in Ecclesia, qui non cessaturus sit, donec Christus ipse verriat ad judicandum vivos & mortuos. Quotiescumque, inquit Apostolus, manducaveritis panem hunc, & calicem hunc biberitis mortem Domini annuntiabitis donec veniat. 1. Cor. ii. v. 26. Hoc probè scivit Apostolus, Christi videlicet voluntatem esse, ut traderetur hoc Sacramentum, non ad tempus duraturum, sed perpetuum, ut gauderet Ecclesia ejus utroque maximo privilegio, auditu verbi ejus & usu Sacramentorum, ad fidei nostrae confirmationem, ad horum Christi beneficiorum memoriam, ad vitæ nostræ renovationem, commemorationem mortis Christi qua in cæna sit, ad quæ mutuæ charitatis inflammationem.

LXXX C. Hæc modestia immo prudentia Apostoli laudanda, de proprio ausu nihil in Ecclesia servandum doceat, nisi quod ante in verbo Dei expressè fundatum, vel immediatè à Deo revelatum sit, sicut Apostolus Paulus hoc Sacramentum immediatè à Deo accepit. Qui loquitur in Ecclesia, loquetur ut eloquia Dei. Ideoque errant Pontificij sine verbo Dei, instituentes quosdam Dei cultus & plura Sacra menta, quam Christus instituit. Ego, inquit Apostolus, accepi illud à Domino & tradidi vobis. Tradidi quidem, inquit Apostolus, vobis, minime autem meo arbitrio, voluntate & placito, sed juxta Christi mandatum, ut omnibus quibus verbum prædictum, & hoc Sacramentum instituam, nec vos estis soli, quibus hoc Sacramentum tradidi, in omnibus Ecclesijs idem ipsum feci. Cum itaque non ab homine didicerim hanc ceremoniam in Ecclesijs retinendam esse, & ipsem etiam vester Apostolus, cui cura incumbit de omnium vestrum salute, & tradiderim hoc Sacramentum vobis, non licet

illud ullo modo contemnere, raro uti, vel in reverentia &
sincera meditatione, & indignè uti.

II. Tempus quo Christus

cenam istam instituerit. Id indicat Apostolus, quando dicit: Dominus Jesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, &c; Hanc temporis rationem institutæ cœnæ dicerat Apostolus à Christo, non enim aderat in institutione cœnae, erat enim ille tum persecutor Ecclæsiæ, spiritus minas aduersus Ecclæsiam Christi, noscuntur & ait id E. C. Quia Christus hanc cœnam instituit in ea nocte qua tradebatur, & die mox subsequente passus & mortuus, utiq; voluit nos serio eam mortem meditari, & benè perpendere, quoties hac cœna utimur! Solent enim ppij liberi, filii & filiæ exactius illa memoria infligere, quam eis à parentibus mandantur, eum in agone sunt, & ei paoante mortem. Christus autem hoc Sacramentum paulò ante mortem instituit ac dixit: Hoc facite in mei commemorationem.

III. Res in hujus Sacramenti

institutione à Christo exhibitas. Christus in hac cœna exhibet, duas res visibles, panem & vinum, duas res invisibles, propriam suam carnem & proprium suum sanguinem. Panem quidem exhibet, non singulariter ad hanc cœnam paratum, sed accipit illum panem, qui immensa erat residuum ex comedione agni paschalis. Accepto autem pane in manus, gratias egit, per orationem benedixit huic panzi, & ad præstantiorem usum, quam antea hic panis habuit, segregavit, videlicet ut esset medium, cum quo vellat Christus suum corpus unitum ad manducandum discipulis dare. Portigit manducandum hunc

hunc panem discipulis, frangit illum, scindit illum in par-
tes & buccellas, ut sine ulteriori comminutio he comedere possent. Erat enim panis major, quam in uno bolo
devoraretur, non erat itaq; subtilis, & ad una vice sumen-
dum aptus, sicuti nostri orbiculares sunt panes, quas
oblatas vocamus, quibus utimur ex Christiana libertate
cum veri sint panes, quod satis est, ut nulla nos cogat ne-
cessitas ab illa recedere, fractio enim illa in prima coena
necessaria erat, jam vero cum ita aptatum panem habeam-
mos, ut sine fractione vesci queamus, actum agit, qui fra-
ctionem omnino desiderat, vel panes putat necessarios,
qui fractione libarent opus. Itaq; in hac re liberari ha-
bet Ecclesia observationem. Hunc panem ita fractum
in particulas porrigit Christus discipulis, jubet eos accipe-
re & comedere. Cum hac re visibili pane vidz. Bene-
dicto & fracto, exhibuit Christus rem invisibilem corpus
suum, sive invisibili modo dedit discipulis corpus suum
manducandum, illud ipsum corpus, quod in cruce pos-
tea peperidit; dixit enim Christus: accipite, comedite,
hoc est corpus meum; Hoc quod datur vobis, admira-
bilis est cibus, panis hic naturalis jam non solus datur,
sicut illum Iolum videtis, verum do vobis cum hoc pane
meum corpus, hoc ipsum corpus jam pro vobis frangi ur,
vobis distribuitur & exhibetur. Hoc ipsum corpus jam
in hac cena frangitur, sive distribuitur & exhibetur vo-
bis, quod pro vobis traditur in mortem, in cruce si pen-
ditur. Vinum quoq; verum & naturale vinum, de quo
prius biberant ipsis dedit. Accipit Christus, inquit A-
postolus, calicem, postquam eam navit, videlicet post eam
nam communem cum discipulis suis peractam & esum
agni paschalis. Quamvis autem non addit Apostolus
Christum benedixisse calici, sive gratias egisse, quemad.

modum retulit Christum fecisse circa panem: tamen S.
Matth. & S. Mar. testantur Christum accepto calice gra-
tias egisse; Et accipiens inquit, calicem, gratias egit. A-
postolus verò, ut & S. Lucas, volunt benedictionem ca-
licis ad utrumq; spectare, nec minus vinum quam panem
docent per orationem & preces segregandum, esse ad-
hunc sacrum usum, ut cum illo, per illum, sub illo, verus
Christi sanguis daretur communicantibus in hac Sacra
caena. Cum hac re visibili vino videlicet benedicto, da-
tur res invisibilis, Christi sanguis, qui in remissionem
peccatorum in cruce effusus. Sic enim Christus de cali-
ce hoc benedicto loquitur, quod sit Nov. T. in suo sanguine.
Hic calix, inquit, est N. T. in sanguine meo. S.
Matth. addit, quod pro multis effunditur. S. Lucas
habet, quod pro tobis effunditur, ideoq; omne discipu-
lis eximt dubium, an participes fierent bibendo de hoc
calice ipsius sanguinis Christi pro se fundendi. Idem
enim est: Calix vel vinum in meo sanguine, ac si dixis-
set Christus, sanguis meus est cum vino & sub vino, quod
vobis exhibeo.

L. C. 1. Verissimum est, quod Lutherus in catechesi
dicit, sacramentum Altaris esse verū corpus, & verum san-
guinem Christi, sub pane & vino nobis Christianis, ad e-
dendum & bibendum ab ipso Christo institutum. Hic
non dicendum cum Capernaitis: Quomodo hic potest
nobis dare carnem suam! Non cum Nicodemus: quo-
modo hoc fieri potest? Christus cænam instituit, Chris-
tus dicit se dare cum pane suum corpus, cum vino suum
sanguinem, credamus dicenii eccliam & terra transibunt
vera Christi bona transibunt. Nullum verbum impo-
sibile apud Deum. Meminerimus enim dicti Christi, ad
Thomam: Quia vult sanguina excidere.

L. C. 2. Non solum pane vescendum in Sacra cæna, sed etiam vinum bibendum, neque etiam hic alias li-
quor, quam viuitus, usurpandus, si quis ita infirmus sit,
ut vinum bibere non queat, etiam a pane afflireat. Et
Deus fidem infirmi nihilominus confirmabit. Hic va-
lebit illud: crede & manducasti.

IV. Finem institutionis hujus
sacrae cænae. Hunc indicat Christus, dicens? Hoc faci-
te in mei commemorationem. Apostolus in hoc textu
explicat hanc commemorationem Christi per annuncia-
tionem mortis Domini. Quotiescumq;, inquit Apo-
stolus, editis panem hunc, & bibitis de hoc calice, mors-
tem Domini annuntiabitis,, donec veniat. Omnes qui
utuntur hac S. Cœna, serio cogitabunt ardorem Christi
amorem, quod pro nobis mortem acerbissimam & igno-
miniosissimam pati voluerit, pro nobis maledictum fieri,
ut nos ex maledicto legis redimeret. Laudabunt & glo-
rificabunt eum, quoties hac S. coena utuntur.

L. C. Absint otiosæ & prophaneæ speculations & co-
gitationes de modo, quo Christus dat nobis in hac S.
cæna suum corpus ad manducandum, & sanguinem ad
bibendum; potius recordariur Christi amoris erga nos
quomodo mortem pati voluit, & quo cum deside-
rio moriendi pro nobis, cuius desiderij nota est sitis illa in
cruce. Non simus contemporanei hujus epuli, sicut illi
ad regias nuptias invitati, præponentes boves, villas, uxos
res regijs nuptijs. Videamus ut vesse nuptiali induiti,
fruamur hac cæna, ut dignæ ea utamur, & non ad mor-
tem, sed ad vitam.

SEGUNDA PARS.

eiavit, non modo in prima illa cæna effieacia fuere, sed eorum vis, virrus & effieacia etiam hodie durat & valet, ita quidem ut virtute & efficacia eorum verborum, quæ Christus in prima cæna locutus est, in omnibus locis, ubi cæna Dominica juxta institutionem Christi celebratur, ad verba ipsius usurpantur, corpus & Sangvis Christi vere præsentia distribuuntur & sumuntur.

L. C. Cum verba institutionis S. cænæ vel leguntur vel canuntur, attente audienda sunt non vagentur cogitationes nostræ, recitatur historia dignissima omniveneratione & meditacione, eructemus quantum possumus, divinas laudes, dicamus Christo grates, quod hanc cænam, hoc convivium instituerit, quod velit tectum nostrum subire, ut sic recipiat ad se in æterna tabernacula.

Gratias agimus tibi omnipotens sempiterne pater qui Sanctam Es salutarem hanc cænam per filium tuum Jesum Christum nostri causa instituisti, concede item nobis quæsumus, eam ita in tuam memoriam celebrare, ut intelligamus ac recolamus, quid nostri causa præstiteris. Per eundem filium tuum Dominum nostrum Jesum Christum, qui tecum vivit Es regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia secula seculorum.. Amen.

Benedictio, & Claritas & Sapientia, & Gratiarum actio, & Honor, & Virtus, & Fortitudo, DEO nostro, in Secula seculorum, Amen.. Apoc, 7:18.

QUESTIONES.

An S. cæna sit verum sacramentum non nuda ceremonia? **Aff.** **Nam**

Nam ipsi definitio Sacramenti propriè dicti conve-
nit, quæ est: Sacramentum, in Ecclesia verè ac pro-
priè ita appellatum, est actio à Deo immediate institutio-
nis verbo mādata, instituta & ordinata, in qua ipse præsen-
tia peculiari adeat, & per certum & denominatum sig-
num sive elementum visibile cælestia sua bona & dona
in Ecclesia distribuit, & promissiones de gratuita pecca-
torū remissione vel vitæ æternæ hæreditate omnibus,
qui Sacramento fide utuntur, applicat, obfignat, confir-
mat. Competere autem definitionem hanc Sacrae Do-
mini cænæ, ipsa institutionis verba satis evincunt & de-
monstrant. Primum enim docent & testantur cænam
Domini esse actionem, à Christo institutam: Sic enim
Scribit Paulus, 1. corinth. ii. v; 23. Dominus Jesus
in ea nocte, qua traditus est, accepit panem &c. Chris-
tus autem verus Deus est. Ergo est vera actio à Deo
immediate instituta, (2) uerba quoq; institutionis certam
actionē descripta etiam clara sunt, nempe, quod acce-
pit panem, benedixit, fregit, dedit discipulis, & dixit: Ac-
cipe, comedite, hoc est corpus meum, quod pro vobis tra-
ditur, idem etiam de pœculo: Tertio, adiunt etiam signa
terrestria, à Christo ordinata, panis & vinum, significan-
tia & exhibentia res cælestes, corpus & Sanguinem Do-
mini proindeq; promittentia & contestantia Christi rea-
lissimam præsentiam. Annexa quoq; tandem est re-
missio peccatorū, cum distribuitur mediante pane cor-
pus Domini quod pro peccatis nostris in mortem est tra-
ditum; Et mediante vino propinatur Sanguis Domini,
pro nobis effusus in remissionem peccatorum, cui adhæ-
ret vita æterna.

2. An sit aliquid discriminis, quando Sacramentum

Gā nobis **G**ā Calvinianis Sacrum signum appellatur
creationis? **Aff**

1. Nos intelligimus signum exhibitivum, illi duntaxat significativum.
2. Nobis signum est, interdum integrum Sacramen-
tum, & tunc ejus signatum est extra substantiam Sacra-
menti, nimirum fructus Spiritualis, interdum signum il-
lud est pars altera cœlestis & invisibilis: illi vero signum
illud Sacrum non nisi de elementari parte accipiunt, lig-
nante seu testifi ante fructum Sacramenti.
3. Nos intelligimus signū quod habet respectum ad De-
um conferentem nobis per hoc signum sua bona: illi ve-
ro tale signum quod non respectum habet ad Deum, sed
saltem ad homines, quibus adumbreat res absentes, &
quos de hominum fide certiores reddant.
4. Nos cum de parte elementari quæstio est, vocamus
illud signum, sed intelligimus signum in unione Sacra-
mentalı consideratum, non $\chi\epsilon\tau\imath\kappa\eta$, sed reali, ita ut utra-
q; Sacramenti pars realissimè & præsentissimè ad sit ac di-
stribuatur: Illi vero signa habent nuda seu, ut Lutherus
vocavit, putamina sine nucleo: docent enim corp⁹ & San-
gvinem Christi in cœna tam procul abesse à pane & vino
quam procul abest supremum cœlum ab intima terra, ut
Calvinus habet in consensu de re Sacram. Notandum
enem est, quando Sacraenta vocantur Sacra signa, nō
esse ex anima & essentialem definitionem, sed descri-
ptionem à fine & usu petitam; qua altera illa definitione
quaquam tollitur, qua Sacramentum Sacra actio
Dei cum hominibus, vocatur.